

## **UTRIKESUTSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2004 rd**

**Regeringens proposition med förslag till godkännande av överenskommelsen mellan parterna i konventionen om upprättandet av Europeiska rymdorganet samt Europeiska rymdorganet om skydd för och utbyte av säkerhetsklassificerad information samt överenskommelsen mellan Finland och Tyskland om ömsesidigt skydd för säkerhetsklassificerad information samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i de nämnda överenskommelserna som hör till området för lagstiftningen och till lag om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet**

*Till förvaltningsutskottet*

### **INLEDNING**

#### ***Remiss***

Riksdagen remitterade den 4 maj 2004 en proposition med förslag till godkännande av överenskommelsen mellan parterna i konventionen om upprättandet av Europeiska rymdorganet samt Europeiska rymdorganet om skydd för och utbyte av säkerhetsklassificerad information samt överenskommelsen mellan Finland och Tyskland om ömsesidigt skydd för säkerhetsklassificerad information samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i de nämnda överenskommelserna som hör till området för lagstiftningen och till lag om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet

(RP 66/2004 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att utrikesutskottet ska lämna utlåtande till förvaltningsutskottet.

#### ***Sakkunniga***

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Anna-Riitta Wallin, justitieministeriet
- enhetschef Päivi Kaukoranta, utrikesministeriet
- yngre regeringssekreterare Marko Hasari, försvarsministeriet.

## PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner överenskommelsen med Europeiska rymdorganet (ESA) om skydd för och utbyte av säkerhetsklassificerad information och överenskommelsen mellan Finland och Tyskland om ömsesidigt skydd för säkerhetsklassificerad information samt antar lagar om sättande i kraft av dessa överenskommelser och en lag om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet. Syftet med överenskommelserna är att säkerställa rörligheten för och skyddet av sekretessbelagd information framförallt i samband med det europeiska rymdprogrammet. Det är fråga om känsligt informationsmaterial som i den sändande fördragsslutande staten eller internationella organisationen har säkerhetsklassificerats på en hög säkerhetsnivå.

Det är viktigt att skydda informationen genom internationella avtalsarrangemang inte bara med tanke på det aktuella europeiska rymdprogrammet utan också på ett mera allmänt plan. Antalet multi- och bilaterala överenskommelser om informationssäkerhet förefaller öka. Detta beror dels på att olika funktioner i allt större utsträckning är beroende av information, som därigenom får en ökad betydelse, dels på det fördjupade och breddade internationella samarbetet. Den information som utbyts inom ramen för samarbetet måste kunna skyddas mot politiskt, militärt och vetenskapligt-tekniskt-ekonomiskt spioneri samt mot annan obehörig användning.

ESA:s syfte är att förverkliga sådana storskaliga rymdprojekt som ligger utanför en enskild medlemsstats möjligheter. ESA och Europeiska unionen har avtalat om det gemensamma Galileoprogrammet som går ut på att bygga upp ett europeiskt signalsystem för positionsbestämning. Det europeiska systemet ska kunna användas i stället för eller parallellt med det amerikanska signalsystemet (GPS). Syftet med ESA-överenskommelsen är att trygga säkerhetsarrangemangen kring projektet. Överenskommelsen kan emellertid börja tillämpas fullt ut tidigast hösten 2004. I en del av ESA:s medlemsländer har det ansetts nödvändigt att bygga upp in-

formationssäkerhetssystem som är baserade på bilaterala överenskommelser.

Det ändamålsenligaste sättet att sätta i kraft de i regeringens proposition ingående överenskommelsernas bestämmelser i Finland är att stifta en särskild lag om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet. Avsikten med lagen är att anpassa de internationella förpliktelserna till Finlands lagstiftning. Genom en särskild lag är det enkelt att sätta i kraft motsvarande överenskommelser också i framtiden. Lagförslagen i propositionen kan inte i sakligt hänseende anses innebära någon ändring när det gäller handlingssekretessen i Finland, även om det i lagen föreslås en specialbestämmelse om sekretessbeläggning av handlingar som omfattas av de överenskommelser som föreslås bli satta i kraft. Det är fråga om information som i den sändande staten eller internationella organisationen betraktas som statshemligheter eller som klassificerad information eller som information vars obehöriga röjande annars strider mot nationella eller andra väsentliga allmänna intressen. Sådan information är i praktiken sekretessbelagd redan enligt vår gällande lagstiftning. Handlingar som avses i överenskommelsen ska säkerhetsklassificeras och hänföras till särskilda säkerhetsklasser på ett sätt som tydligt anger avsändarens intention i fråga om sekretessen. Till det internationella samarbetets centrala principer hör att respektera en annan stats inom ramen för sin självbestämmanderätt uttryckta vilja att sekretessbelägga vissa handlingar. Finlands lagstiftning skyddar redan nu information vars röjande kan skada Finlands internationella relationer. Enligt förslaget ska utrikesministeriet sköta uppgifterna som internationell säkerhetsmyndighet i samband med att de internationella förpliktelserna om informationssäkerhet fullgörs. Försvarsministeriet, huvudstaben och skyddspolisen ska enligt förslaget fungera som sådana utsedda säkerhetsmyndigheter som avses i de internationella förpliktelserna om informationssäkerhet. Detta arrangemang är inte avsett att vara permanent utan regeringen reder särskilt ut hur det är

ändamålsenligast att sköta uppgifterna i framtiden. Överenskommelsen mellan Finland och Tyskland träder i kraft femton dagar efter det att Finland har meddelat Tyskland att de nationella åtgärder som behövs för överenskommelsens ikraftträdande har vidtagits. Överenskommelsen med ESA träder för Finlands vidkommande i kraft trettio dagar efter det att Finland har deponerat sina ratifikations-, godtagande- eller god-

kännandeinstrument. Lagarna om ikraftsättande av överenskommelserna är avsedda att träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president, samtidigt som överenskommelserna träder i kraft för Finlands del. Lagen om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet är avsedd att träda i kraft så snart som möjligt efter att den har godkänts och stadfästs.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Motivering*

Internationellt samarbete bygger i allt större omfattning på informationsutbyte mellan stater och internationella organisationer eller organ. Fördjupat samarbete ökar utbytet av känslig information. Parterna förväntar sig att den utväxlade informationen ska kunna skyddas mot politiskt, militärt och vetenskapligt-tekniskt-ekonomiskt spionage och annan obehörig användning.

Regeringens proposition har i första hand samband med Europeiska rymdorganets och Europeiska unionens gemensamma program Galileo, men den spelar också en viss roll i ett vidare sammanhang för finska myndigheters och företags internationella samarbete. Programmet Galileo är betydelsefullt också med tanke på Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik bl.a. för utvecklingen av krishanteringsoperationer. Utrikesutskottet fick i maj 2004 en utredning enligt 97 § i grundlagen om gemensamma åtgärder i anknytning till programmet Galileo (USP 16/2004 rd).

Europeiska rymdorganet ESA:s överenskommelse om skydd för och utbyte av säkerhetsklassificerad information, som har samband med propositionen, träder enligt uppgift till utskottet i kraft tidigast hösten 2004. Men projektet Galileo står inför genomförandefasen i och med anbudsförfarandena för projektleveranser för företagen. I vissa anbudstävlingar får företag bara i sådana länder delta som förbundit sig att skydda sekretessbelagd information och att vidta andra säkerhetsarrangemang.

Enligt utredning till utskottet kan finska företag delta i anbudsgivningen för programmet Galileo i första hand som underleverantörer för tyska företag. Med hänsyn till att ESA-överenskommelsens ikraftträdande fördröjs anser utskottet att det finns skäl att försöka få till stånd en överenskommelse om informationssäkerhet mellan Finland och Tyskland så fort som möjligt. Enligt utredning till utskottet kommer förhandlingar om en liknande överenskommelse att inledas också med Frankrike under den närmaste tiden.

Utrikesutskottet ser det som en central princip i det internationella samarbetet att man respekterar en annan stats eller internationell organisations behörigen uttalade vilja att hemlighålla vissa handlingar. Den bestämmelse som nu föreslås svarar mot principen i 24 § i offentlighetslagen att information som kan skada Finlands internationella relationer ska skyddas. Regleringen svarar i princip också mot säkerhetsöverenskommelsen 1997 mellan Finland och Västereuropeiska unionen (VEU). I samband med behandlingen av propositionen framhöll grundlagsutskottet i sitt utlåtande till utrikesutskottet (GrUU 39/1997 rd) att det kunde anses nödvändigt att inskränka offentlighetsprincipen med tanke på syftet som var att möjliggöra för Finland att samarbeta med VEU.

Enligt utredning till utskottet behövs det fortfarande internationella informationssäkerhetssystem också för att Finland ska få nödvändig information för sitt deltagande i internationella krishanteringsoperationer och för att kunna ha

sambandsofficerare i staben för olika organisationer och länder. Hittills har Finland i vissa delar inte haft en adekvat tillgång till information på grund av bristfälliga informationssäkerhetsarrangemang. För att Finland ska kunna vara med och upprätta gemensamma snabbinsatsstyrkor för Europeiska unionens medlemsstater måste nya informationssäkerhetssystem tas fram, har utskottet erfarit.

Syftet med lagförslaget om internationella informationssäkerhetsförpliktelser är dels att anpassa de internationella förpliktelserna i propositionen till finländsk lagstiftning, dels att göra

det enklare att sätta i kraft motsvarande överenskommelser med liknande innehåll och principer i framtiden. Med stöd av den information utskottet fått anser det att det är motiverat att stifta en särskild lag om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet.

#### *Utlåtande*

Utrikesutskottet föreslår

*att förvaltningsutskottet beaktar det som anförs ovan.*

Helsingfors den 3 juni 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Liisa Jaakonsaari /sd  
vordf. Mari Kiviniemi /cent  
medl. Jouni Backman /sd  
Antero Kekkonen /sd  
Eero Lankia /cent  
Henrik Lax /sv

Suvi Lindén /saml  
Petri Neittaanmäki /cent  
Kalevi Olin /sd  
Maija Perho /saml  
Jari Vilén /saml  
Ben Zyskiewicz /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Antti-Juha Pelttari.